

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piacsor 452 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőn.
{ Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábs sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik. }

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül!

Jelen hó elejével lapunk folyama új évnegyedbe menvén át, figyelmeztetjük tisztelt olvasó közönségünket, hogy előfizetéseiket mielőbb beküldeni méltóztatassanak, minthogy a terhelő bélyegadó miatt felesleges példányokat nem igen nyomathatunk.

Előfizetési díj:

Félévre 6 frt.
Évnegyedre 3 „
Egy hóra 1 „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, jun. 29-kén 1862.

(I. C.) Ha oda akarunk hatni, hogy iparunk lendületet nyerjen, soha sehol se feledjük ki számításunkból, hogy nálunk a műipar felvirágzása a mezőipar (gazdaság) jobb jövőjétől függ, már csak azon egyszerű oknál fogva is, mert népességünk $\frac{3}{10}$ része földmivelő.

A földmivelés jelentősége nálunk mindenekfeletti. Annak érdekei majd mindenütt ott vannak, hol nyíltan, hol lappangva, de fájdalom, igen kevés helyt ápolva. Az emberek egy része rövidlátó és könnyelmű, s a földnek, mint a magyar alkotmány által biztosított politikai jogok alapjának, tömördek sok ármányos ellensége van a mai időkben.

Közlekedésünk silány, a napszám méreg drága, az adó aránytalanul nyomasztó, a pénznek legesekélyebb ára 10—15 pcent; vaspályát és hitelbankot még ezután ha remélhetünk.

Hogy ne lenne aztán földmivelésünk állapota szánandó!?

Gazdasági egyeletünk mindeddig kevés befolyást tudott gyakorolni; legalább nem mondhatjuk, hogy a földmivelésnek jelentékenyebb lendületet adott volna, s az akadályokat se ismerjük, melyeket mezőgazdaságunk utjából elhárított. Hogy pedig ez így van, ennek sok minden oka van, melyeket nem akarunk fejtegetni, pedig hej beh sok kárát valljuk annak, hogy elhallgatunk néha éppen ott, a hol fenhangon kéne az igazságot kimondani. De hagyjuk ezt!

Elég az, hogy gazdasági egyeletünk hatásának jelei mondhatni sehol se mutatkoznak, s a részvét ez egyeletnek irányában hanyatló félben van, a mi elég baj. De hát miért nem lép az egyelet a tevékenység terére nagyobb elhatározottsággal?

Fiók-egyletek nincsenek; gazdasági kiállításaink nincsenek; jutalomdíjak nem osztanak; a mintagazdaságat hogyan folytattatik? stb. stb.

Ha az egyelet szép évdíjjal jutalmazhatja egy titkár stb. csekély fáradságát, miért ne lehetne kitálatni titkári annak is, hogy gazdasági kiállítások, s ösztöndíjak rendszeresítenek!?

Ily kiállítások helye Kolozsváron kívül Déva, Fejérvár, Szeben, Fogaras, Brassó, S.-Sz.-György, Udvarhely, Marosvásárhely, Beszterce, Dézs, Enyed lehetne, ha nem volna meg az a veszedelmes szokás, hogy mielőtt nincs kedvünk valamihez erélyesebben fogni, mindjárt tudjuk magunkat mentegetni, hogy theoria, ábránd, lehetetlenség az egész!

A gazdasági egyeletet csak akkor hatnak a népre, ha gyakorlatilag igyekeznek kiterjeszteni hatásukat. A centralisatio, a kiállításnak egy városban való rendezése a műiparra nézve tán czélszerű, de a gazdaságnál ez nem áll. Két három évben lehetne ugyan egy-egy középponti gazdasági kiállítást rendezni Kolozsvárról, de a kisebb gazdasági és baromkiállítások különböző vidékeken, sokkal élénkebben hatnának, minden vidéken érdekeltséget ébresztenének, s könnyű ut nyílnék hasznos eszmék leszáva-

rogtatására a nép közé, hogy s mint kellene és lehetne egy s más dolgon segíteni? *)

Hogy vaspályánk nincs, s összevisszakuszált viszonyaink nagy mértékben zsidbasztanak sok nemes tetterőt, hogy anyagi érdekeink majdhogya gonon nem fojtatnak, mindez épp oly igaz, mint a mily szomorú! De hát azért elhagyjuk-e magunkat? A jelenen kívül nincs-e mire számítnunk? Oly önzők vagy csüggedtek volnánk-e, hogy a jövő számára dolgozni haszontalan küzdelemnek tartjuk? Nem, nem! e szűkkeblűség, ez álmolygás és csüggedés nem hozzánk méltó. Lépjünk az anyagi érdekek küzdelemre. Legyen jelszavunk: „Segíts magadon, s az Isten is megsegít”; dolgozzunk, küzdjünk, harcoljunk iparunk és gazdaságunk érdekében.

Ha Erdélyt majd vaspálya metszi át, s nem leszünk rajta, hogy földmivelésünk és iparunk előre és a fejlődés magasabb fokára emeltessek, semmi se világosabb, mint az, hogy kivált csekély iparunknak a verseny terén kemény harcot kellend kiállnia a nyugattal, mert elhalmoztatik piacunk mindenemű árucikkkel. De addig van még egy kis idő, s ez időt fel kell használni. Ellenben, ha a vaspálya nem Erdélyt közepén átmetsző vonalban, hanem Aradról Szebennek vezetettnek, akkor vége az ugynevezett erdélyi iparnak, még a meglevőnek is, mert e terület $\frac{3}{4}$ része el van zárva a le- és felrakodási pontoktól; az az: ott állunk, a hol ma, s ez szép haszon volna — a Lajthán teli gyáriparra nézve. Reméljük azonban, hogy csak nem ütik ily gondtalanul föbe legfőbb érdekeinket.

Különösen egyet ne felejtsünk; azt, hogy a hazai ipar emelésére nézve a derekas nyers termelés nélkülözhetlen. Az ipar bárhol is csak egy virágozhat fel, ha a gazdaságat szintén virágozó állapotban van. A népek industrialis életében egyik ke- rék a másikat hajítja, egyik iparág a másiknak feltétele és teremője.

Ha a mezőipar csak sántikál, egy rakás iparág elveszti létezésének feltételét; a földnek meg értéke és jövedelmezési képessége süllyedez; a jóllét, kényelmi igények, a tulajdonképi fényűzés összezsugorodnak, s végre a kereskedelem és ipar keserű!

De hát ki oly naiv azt hinni, hogy mi ne tudnók: miként kellene gazdaságunknak? A magyar cultura ellenségei annyira megvakultak-e elfogultságukban, hogy egész biztossággal, illetőleg minden szemérem nélkül hirdethetik a világnak: Eh, mit, ezek a magyarok csak nem akarnak dolgozni; régi, avas előítélek rabjai; panaszkodnak a kegyetlen nagy adó miatt, mert daczból nem akarnak fizetni, nem akarnak rendet stb. Van ki megkösse koszorunkat, de szerencsére a külföld jobban kezdi ismerni viszonyainkat, hogysem ne tudná a maga helyén keresni czudar állapotunk okait.

A magyar legislatio által hozott törvények olyanok voltak, melyek mindenkor megfelelték a kor- és helyviszonyoknak. Romlásunk ideje ott kezdődik, a midőn nem gyakorolhatunk többé befolyást a „törvények” alkotására.

Midőn 1849-ben Magyarország társországaival együtt bevonatott az általános osztrák adózási rendszerbe, a tagosítást azonnal, még a kormányhatalom eszközeivel is mindenütt létesíteni kell vala, mert hogy lehessen sikeres gazdaságot folytatnunk, midőn van oly birtok, mely alig tesz 200 s néhány holdat, de több mint 100 parcellából áll; midőn a birtokviszonyok folytonos veszély okai, midőn a telek-könyvrendszer nálunk nincs illő módon behozva stb. Az urbéri kárpótlás azonnal kiadandó lett volna; ma 13 év mulva sincs vége ez ügynek. A productio érdekében éppen oda kellett volna hatni, hogy ezen kárpótlási pénzekből egy földhitelbank alapítassék, a mi azonban nem hogy elősegítettett volna, sőt megakadályoztatott.

*) Itt meg kell jegyeznünk, hogy a „gazdasági-egylet”, egy a „fiók-egylet” létesítésének eszméjét felkarolta, s alapszabályainak kidolgozása mellett törekedett arra, ámbár ekkorig eredménytelenül — hogy azok fenn jóváhagyassanak; valamint a vidéki kiállításokra is mindig kívánt hatni, s hol ez iránt szándék mutatkozott, mint Székely-Kereszturon, Marosvásárhelyt, mindig igyekezett az országos egyelet befolyani annak érvényesítésére. Hiszünk, hogy a „gazdasági-egylet” jövőre is mindent megtesz azon vidékek érdekében, melyek szándékot és kiállítást nyújtanak „fiók-egylet” felállítására, s termény-, állat- és műkiállítások eszközésére.

Szerk.

A földhitel valóságos áldás bármely országra nézve is, mert a föld productiv erejének kifejtése mindig a nagyobb industria kifejlődését vonja maga után. Ezért az egész népnek joga van kívánni, hogy a hitel kellő mértékben megadassék. De mit kaptunk mi? Kaptunk váltóforgalmat, ámde valódi váltóforgalom csak ott lehet, a hol a gazdaemberek gyorsan s méltó áron adhatják el terményeiket, következésképp mindig bizton számíthatnak jövedelemre?

Egy földhitelbank helyett tehát, mely hazai földbirtokosok befolyása alatt állva, a földbirtokosok számára olcsó hitelt nyújthatna, megnyitottat nálunk a váltóhitel, a váltórendtartás, s ma már egész családokat ismerünk, melyek ennek áldozataiul estek. Daczára a törvény tilalmának, soha az uzsoráskodás aljas szenvedélye, szokott műfogásaival, nem üzte gonosz játékát oly fesztellenül. Az ember nem hinné, hogy 25, 30, 50, 70, sőt 120 percent is fizettetik, s mindennekfelett az a sajnos, hogy épp a nagy földbirtok az, melynek legtöbb-ször levén gyorsan fölvehető pénzre szüksége, földhitelbank hiányában oly kölcsönös egyezményekbe bonyolódik, melyekből majdnem lehetetlen kigázolni, míg végre a szép birtok egy szép reggelen váltótörvényszéki ítéletnél fogva elárvereztetik. Így foglalt lassanként tért nálunk is az embereknek ama különös faja, a kik az ugynevezett pénzaristocraatiát szokták képezni, a kiknek nincs szentebb érdekük, mint az, hogy minél hamarabb és minél nagyobb hasznót csikarjanak fel a földbirtokon. Ezek az urak szeretik gyorsan forgatni tőkéjüket; a földet csak árucikknek tekintik, s egyéb gondjuk nincs, mint geschäftet csinálni. Itt-ott akad ugyan közülök is vagy egy, a ki tán szíven hordja a hazai érdekeket is; de a fehér holló nem oly ritka, mint ezek!

Bécsben azt fessegetik, hogy a birtok adó még emelhető. De azon urak aligha tudják, hogy nálunk a földbirtokos egy pár véka szilvát néha csak csere utján ha értékesíthet; hogy nagyobb mennyiségű gabonát nem, vagy csak kárral lehet eladni, hogy pompás, nagyszerű rengetegeinknek semmi hasznát nem vehetjük néhol, s vannak családok, a kiknek annyi vasuk és fájuk van, hogy milliomosok lehetnének egyebütt, míg itt alig élnek napról napra.

Engedjétek meg, hogy jussunk czélszerű vaspályához; adjatok méltányos hitelt; hadd nyíljék meg nálunk a forgalom, viruljon fel ipar és kereskedelem, akkor, isten neki, tán elviselhetjük a mostani, s még nagyobb adókat is. De, Uram Istenem, mi történik velünk 13 esztendő óta egyéb, mint a legirgalmatlanabb adóztatás, a nélkül, hogy adóképes-ségünk kifejlődése elősegítették!?

A földmivelés érdekeinek ápolása, becsületes hitel, birtokviszonyaink rendezése, ez kell nekünk; továbbá népiskolák, realiskolák, vaspálya, s akkor előáll a jóllét és igazolt fényűzés, ez lendületet ad az ipar és kereskedelemnek, sőt felvirágoztatja a művészetek különböző ágait is, a föld népe a cultura magasabb fokára, tisztább erkölcsi érzetre jut stb.

De persze mi igen jól tudjuk, hogy mi anyagi fejlődésünkben a Lajthán teli nyugati rész érdekében primitív helyzetünkben leigézve tartattunk; hogy a nyugati iparterület emberei mindent elkövetnek, hogy egy keletkezendő iparéletnek még a csirája is elfojtassék nálunk, nehogy majd gyártmányainak drága pénzen való megvásárlása helyett, majd egyszer saját gyártmányainkkal találjuk kinnlani őket, a mi szép tréfa volna! Mindezt tudjuk! De hát azért kétségbeessünk-e!? Világért sem! Ragadjuk meg az eszközt, melylyel ezen törekvések utját bevághatjuk. Ez az eszköz: az associatio! Előre tehát e téren, s a siker és diadal a miénk!

A mezőésgről jun. 28. 1862.

A politikai élet meddőségében figyelmünk mind inkább fordul megint a mezőgazdaság s műipari kérdéseink felé.

E lapokban államgazdasági viszonyainkról többszöri fejtegetéseket olvasánk, s láttuk megmutatva azokban, hogy hátramaradásunk okainak egy regója rajtunk kívül esik.

Kiváló érdeklét olvasánk e lapok 96-dik számában I. C. névjegy alatti cikkben egy indítványt, mely iparké-sztiményeink fejlesztése érdekében Kolozsvárra egy állandó iparműkiállítás létesítését ajánlja.

Ez indítvány valóban méltó volna a figyelemre, s ne-

romboló jégverés is a tavalyi után ismét meglátogató, s eddigi tudásunk szerint Háromszék több helyiségeit még nem bántotta; mintha egyenesen mi volnánk kitéve célul az ég csapásos haragjának! Itt és egész Háromszéken, a mint közöltem volt, s mások is közölték, a nagy hó az ösvétek nagyobbrészt elolvadásával kipusztította volt; nyomukra tavaszi vetések tétettek drágán vett, vagy alig megtakarított maggal: ezeket is a jég tönkre tevén, a nép igazán sirva viszi ki a magvakat, hogy a mit lehet, harmadszor is bevesse, a jobb szántókat kölessel, a soványabbakat hariszkával. Némely elkényszerültén pusztán hagyja szántóját, mondván: Nem harezolok többet az Isten átkos haragjával! Elj meg szegény nép, ha lehet! Fizess, áldozz, ha van miből.

Kiss Mihály.

Ajton, jun. 18-án 1862.

A „Kolosvári Közlöny“ 87-dik számában közölt Ajton illető tudósítás annyira megindította a helységi bírót, hogy csekély személyemet felkéri, mikép czáfólnám meg annak közleményét. S a dolog valóban úgy áll, hogy t. Szöllősi haszonbérő ur szénája meggyújtott ugyan, de két porciónál több belőle el nem égett, eleje vétetvén a tűnek. Nem igaz azon állítás is, hogy „mit parancsolat az ur, most más világ van“ felelettel utasított volna vissza, a t. haszonbérő ur becsülni felhívó követe; mert a falusbíró — mivel akkor éppen a fogadóban ivással volt elfoglalva — fel nem mehetvén, azt izente vissza, hogy delután elmegy, addig kéri várjon, valamint delután meg is tette a becslést. Ugy szintén az sem áll, hogy ideiglenes szolgabíránk a határrendéségi szabályokat maig sem léptette volna életbe, de sőt éppen, miről az inspector ur is tanuskodhatik, oly erélyvel lépett e tárgyban fel, hogy nekik és nem másnak köszönhetjük azt, hogy határunk ősi szokás szerint nem pusztították legalább oly mértékben mint eddig.

Nem czélok mindazáltal a helységi előjáróság minden eljárásait helyeselni e sorok által. Van bizony itt elég, a miért a megróvást igen is méltán megérdemelnék, mert napestig a korcsmákban dözsölve, inter pocula igazítják a falu ügyes, bajos dolgait, s mikor jól felpálinkázták magukat, fordulnak hébe-hoba a jegyzőkhöz, ki tán egyedül tudna okosan hozzászólni a falu ügyeihez. Lehet-e csodálkozni így, ha panaszok merülnek fel ellenük és a nép ellen, melynek előjárói?! Fajdalom! e panaszok igen is gyakoriak, mert remítők mi véghez megy e helységben!

Mellözve a jelen válságos kort, 1857. septem. 14-től, 1861. év május elejéig 39 szándékos gyújtás történt itt egyről egyig posztó ruhás ember javaiban, úgy pedig, hogy soha egyetlen egy is meg nem büntetődött; pedig igen jól tudjuk, hogy egy pár esetben, kik voltak a büntényesek. Panaszoltunk, a vádlottat befogták, s két három nap múlva újra baba ereszték. Hát a lopások? Ezeket már felszámolni teljes lehetetlen! Nem volt az az éj, melyen valamit ne loptak volna; ház-, gabonásfelverés, szekérek elvaszolás; szalonna-, méh-, búzalopás; a learatott gabonának a mezőni elverése, vagy azok kalászaiknak lemetésése két három kalongyáni mennyiségben minden napos dolgok, kivéve az utolsót, úgy hogy számba sem vesztük már az e felvételeket; sőt valót mondom: az is megtörtént 1858 ban, hogy két cirkálai járt csendőr feje alul, kik pihenni pár órára egy községek házába betértek, 37 sing czondra-posztót oly ügyesen kilopott egy főtől, ki a Spártában élt volna, bizonyosan jutalmat nyerendne, hogy a csendőrök fel nem ébredtek. S kérdés: ilyen tolvajok közül büntetődött-e keményen és példának valaha vagy egy? Az abszolút rendszer alatt egyetlen egy esetre sem emlékszünk.

Az alkotmányos tisztviselők előállításával egész örömtünkre megszűnt a gyújtogatás, sőt mondhatjuk a lopás is; fordult ugyan elő egy pár alkalommal lopási eset, de volt alkotm. sz. bíránt. M. M. Samu ur, kinek érdemét köztünk a Magyarhontól Oláhországig kiterjedt tolvajbanda felfedezése és kézrekerítése is eléggé hirdeti, oly erélyvel kezdé nyomozni a tetteseket, hogy szerencsésen kézrekeríté és példának megbünteté. Ekkora szigorú eljövde, a tolvajok megszűntek lopni és gyújtani. Sőt mi több, a Bach rendszer alatt véghezvitt 2 nagyszerű s legalább is 20,000 frtot okozott gyújtás, és egy házkirablás tényezőinek is nyomába jött, elfogatta őket, s a vallatást elkezdé. Fajdalom! bekövetkezett hamar a változás, a nyomozás felszabakadt, a vallományok adatait tétették, a befogattak hazabocsáttattak, s most újra elégtelen, sőt merészebben folytatják gaz tetteiket, s ha néha-néha kézrekerülnek is, 2—3 nap múlva újra hazatudnak szabadulni, hogy mi uton? azt ők tudják.

Ha e közeli helység valami érdekes és örömdetes újdonságot nyújthatna, meg irnám önnek, de fájdalom! ilyenekkel nem bővülködünk! mind csak panasz és újra panasz!!! Így például folyó hó 15-én delutá 2—3 óra között, és estvéli 6—7 óra közt újra megdördült az ég, s egy rövid óra negyed alatt a földmives szorgalmának gyümölcsét, melyért hónapokon át remény alatt dolgozott, tyuk- és galambtojásnyi vihar — ritkán hullott ökölnyi nagyságu is, 2 darabot megmértem 5 font és 3 lat nehézu volt, mely a fedéldezkát ketté hasítá hová esett — megszagattva, összetiporva, letarolta, s mi sirva nézünk el felettük a setét jövőbe.

Újsgul irhatok még egy oly tárgyat is, a mely igazán megérdemli az újság nevet, mert egy évtized alatt legalább tudomra illes elő nem fordult. Rődön történt, hogy a tagosításba a már szinte koldusbotra jutott s el apróztott birtokú birtokosság elelőtt még pár évvel mind beleegyezett; a mérnök ki is szált, a közemberek szokás szerint a tagosításnak ellenszégültek, s oh hallatlan eset! két legnagyobb birtokú ur adott beleegyezését visszavonta, s a tagosítói nem akarók közé állott. Mint bizonyos beszéllék nekem a rödi f. bíró, hogy az egyik ur 6 nyáj falusijuh kétszeri megfethetéseért állott a nem tagosított pártjára, s így körülbelül 24 sajtert juttatja szegénységre előbb-utóbb unokáit, s 63 birtokos társai közül azokat, kiket a sors rödi szerte helyezettől földjeik utáni éltetésre szorított. Magam restellem neveiket ki írni, talán magokba szállva megbánják magok,

gyermekük, unokáik s birtokostársaik elleni megbocsáthatlan bűnüket, s visszalépnek a tagosítókhoz.

Mihály Elek,
ajtoni ev. ref. lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) M. kövesdi Antal Imre maga s gyermekei: Poli Czákóné, Katalin és Mari nevében, valamint gyámánya Puhl Ignácné szomorúan jelentik a szelid és ártatlan alig 17 éves A n t a l E m m á n a k mult hó utolsó napján este, hosszabb sorvasztó betegség miatt történt elhunytát. A kiszenvedett porai e hó 3-án helyeztetnek el a tordai családi sírboltba. Béke poraira.

— A birod. tanács képviselőházának főbbjei az államminiszteriumban értekezletet tartottak, melynek alkalomával Schmerling államminiszter kinyilatkoztatta, hogy november hóban szándékoltnak az országgyűlések összehívati, és azt hiszi, hogy a birod. tanács az eljárások rövidítésével az 1863-iki költségvetés tárgyalását is hat hét alatt bevégezheti, s így a birod. tanács jelen ülészaka augusztus közepével érne véget.

— A „Neueste Nachrichten“, írja: „A hangban, melyet ma Schmerling ur ajkáról hallottunk, félre nem ismerhető volt az őszinte vágy a mielőbbi békés kiegyenlítés után. Szeretlők volna, hogy a tartalom is megfelelt volna ez engesztelő hangnak. A politikában nem csupán a hang teszi a zenét. Földolg itt a nóta. A nóta pedig, mit az államminiszter ur ma eladott, lényegben, fájdalom, nem sokat különböztet attól, mely szerint a kormány Magyarország irányában régebb idő óta mozog. Igaz, hogy a szók, melyekbe Schmerling ur a kiegyenlítés feltételeit öltözteti, még sokféle magyarázatot engednek. Annyi azonban kétségkívül kivüláglik belőlük, hogy a magyar korona tartományai részéről törtéendő reichsrathbaktildést a miniszterium conditio sine qua non-nak tekint minden további egyezkedésre. Abban, hogy minden egyezkedés csak alkotmányos uton létesíthető, ugy hiszik, innen és túl a Lajtán minden államférfi egyetért. Most csak az a kérdés, miféle alkotmányos utat értenek? Az államminiszter ur mai magyarázata szerint, még mindig csak a februári pátens és a benne Magyarország részvételére vonatkozó intézkedések foganatosítása fog fenn.

Ugy látszik tehát, hogy valósággal még nem igen közelítették meg a magyar ügyben a kiegyenlítést, bár nem tagadható, hogy a jóakaró szándék ily egyezkedésre most már hivatalos körökben is igen őszintén nyilatkozik.

— A „Wanderer“ egy „aranyesőről“ regél, mely gr. Andrassy Aladárnak Wenckheim Leontine bárónőgyel Pozsonyban ünnepeket menyegzője alkalmával lepte meg a közönséget. Ha már maga a rendkívüli fény és pompa, melyet a résztvevő magas nemesség kifejtett, élénken emlékezett az arany időkre, még inkább emlékeztetett erre azon ritka tűnemény, mely az esküvő után a templomon kívül észlelhető volt. A lakodalmas kocsik egyikéből t. i. aranyeső öntölt a kíváncsiak közé. Állítják, hogy legalább is néhány száz darab arany lehetett, melyet egy gavalér a nép közé szórt. Voltak olyan szerencsések, kiknek hármasával és négyesével hullott kalapájába az arany, s elejénte nem is tudták, honnan jö az Égneke e ritka adománya. Egyébiránt, mondja a nevezett lap, az aranydobálás eredeti eszméjét a mi szegény papiros időkben keveseb fogjuk meglepőnek találni, ha meggondoljuk, hogy a boldog új pár több rendbeli milliók tulajdonosa, s ennél fogva rájuk nézve Magyarországon még mindig léteznek az „arany idők.“

— Ha a magyar bor gondatlan kereskedők miatt egy pár sor csinált is fiascot a külföldi piaczon, most a londoni kiállításán feltűnő diadalt arat. Volt belügyminiszter Szemere értesítése szerint, dacára annak, hogy a kiállításra nagyon kevés gond volt, s a magyar borok a lehető legmagasabb polczokra helyeztetek el, holott itt csakugyan szerette volna a magyar is egy kissé alantabb állani: mindamellett a közöl szerint boraink nagy hatást csináltak, az angol közönség figyelmé most határozottan boraink felé fordult, sőt nemcsak borunk, de búzáuk s más magvaink, valamint dohánynunk s gyapjú küldeményeink körül naponként seregestől hemzseg az angol nép, s a mint közöl magát kifejezi — minket most itt mintegy felfedeztek; de rajtunk a sor, hogy az ezekből keletkezendő fizetlen becsületek, pontosak, tevékenyek, s okosak legyenek. A gazdaság, a termelés az, mely a magyarnak sikerrel fogja megnyitni a nagy világ piacait; nincs ebben kétségünk, s vagyunk s maradunk physiocráták, s politikai téren is mindig védelmezzük ennek érdekeit.

— Szépeink nagy hódításokat tettek Triestben. Egy budai szép magyar hölgy a mint a vasuti kocsiából kiszállt, első pillanatra is oly mély benyomást tett egy gazdag párisi fiatal emberre, hogy ez azonnal megkérte kezét s mint halljuk, a bájós hölgy jegygyűrűvel tért vissza Budára. Nem kevésbé megtetszettek deli ifjaink és kivált árvalányhaj-bokrétájok. Egy olasz hölgy a vonat megérkezésekor rokon-szenve tanujelűl azonnal egy pár szál, a földre hullott árvalányhajot tűzött fövege mellé, mit udvarias magyar ifjaink meglátván, tüstént egész bokrokkal tisztelték meg a szép hölgyet, ki azt meleg köszönnel fogadta. A kellemes P—né aranyesőpikk magyar öltözetét úgy megbámulták, mikép egy lépést sem tehetett, hogy egy egész csoport rajongó ne kísérel, vagy körül ne vegye.

— Herceg Eszterházy Pált, Carlsbadban azon baleset érte, hogy a szobájában levő szőnyegben megakadva, elesett és lábát törte. E szomorító hír táviratilag közöltetett a hg Bécsben levő családajára, miért is fia és legidősb unokája azonnal Carlsbadba utaztak. Emilitést érdemel a körül-mény, hogy a 80 éves aggyastán a legkisebb fájdalmat sem érzi, mit az orvosok rossz előjelnek tartanak.

— Aradmegye több helyein bizonyos egyének jelennek meg, ki a népet arra igatják, hogy a községekben az oláh nyelven kívül mást ne fogadjanak el hivatalos nyel-vül. Néhol sikerül ugyan kivinni tervöket, de sok helyen a lakosság nyílt rosztalásával találkoznak igazgató szavaik. Fel-

tűnő az, hogy oly helyeken, hol erélyes szolgabírák vannak, nem mernek megjelenni a tisztelt igazgató urak.

— A Jászszágon a keleti marhavész annyira dühög, hogy újabb kitörése óta egyedül Kisér, Ladány és a be-nei pusztá 10,405-re menő összes marha-állományából 3776 darab megbetegedett; ebből 1222 darab eddigelé meggyógyított, 1871 db elhulla, s 683 db ápolás alatt van. Hevesmegye, Kömlő, Tarna-Szt-Miklós, Kis-Köre, Kötelek és Egerszalók helyeiseiben e ragály hasonló nagy mérvben dühög. Vajjon megkísérlek-e e helyek valamelyikén a Cséry Lajos ur és Vas Gereben által ajánlt s lapunkban is közölt gyógymodot? s minő sikerrel? t. levelezőink értesíthetnek.

— Külföldi hírek szerint Napoleon herceg és Annale herceg angol földön párbajt fognak vívni. Eddig minden közvetítés sikeretlen volt a párbaj megállítására.

— A cseh hőlgyekhez a cseh nemzeti lapok fel-szólítást intéztek, hogy készítsenek tépést és sebkötőket a törökkel harczban megsebesült montenegroiak számára. A cseh orvosok szintén felszólítottak, hogy bár rövid időre siessenek a „szláv spartaiak“ sebeinek közzégetésére.

— Kimutatás a kolozsvári kisegítő pénztár-egylet forgalmáról június havában 1862.

Bevételek:

Pénztármaradék a mult hóról	1,690 ft 6 kr.
33 új tag 48 részvény után 5 ft 25 kr	252 „ — „
Havi, rendes és rendkívüli betételek	4,855 „ 36 „
Könyvdíjakban	33 „ — „
Kamat és provisio	847 „ — „
Bélyegdíjakban	35 „ 4 „
277 tag által visszafizetett kölcsön	37,997 „ 50 „
A bevételek összege	45,709 „ 96 „

Kiadások:

299 tagnak kölcsön	42,131 ft 50 kr.
Tisztviselők fizetése	116 „ 94 „
Bélyegdíj	36 „ — „
Irodai kellékek	12 „ 24 „
Kamat osztalék	6 „ 40 „
Tőke visszafizetés	1,116 „ 6 „
A kiadások összege	43,420 „ 14 „
Pénztármaradék	2,289 „ 82 „
	45,709 „ 96 „

Kolozsvárt, jun. hó 30. 1862.

Taufer Ferencz Gelth János Wagner Frigyes
igazgató. könyvvezető. pénztárnok.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, június 27. A „Patrie“ írja: Biztosan állítják, hogy több nagyhatalom követi július hó folytán össze fognak gyűlni Konstantinápolyban, a szerb ügy kiegyenlítése végett.

E tárgyról a „Sch. Corr.“ következőleg értesít: Franciaország javaslata, a konstantinápolyi követi értekezletnek a török-szerb viszály kiegyenlítése végetti megbízása iránt, folyvást több sikerre nyújt reményt, jöllehet az a kérdés sincs még eldöntve, hogy a konstantinápolyi szárd követ résztvegyen-e a javasolt értekezletben. Mindenesetre Olaszországnak Oroszországgal állati siettetett elismerése, valamint Nigra lovag párisi olasz követnek konstantinápolyi követé leendő kinevezetése ez ügygyel szoros kapcsolatban látszanak állani.

OLASZORSZÁG. Róma, jun. 24. Lavalette marquis nem vesztegel tétlenül. Antonelli bibornokkal egy ajánlatot közölt, mely szerint Piemont a pápának kártérítésül három millió frankot fogna évenként fizetni, mely ajánlatot Franciaország is biztosítana. A bibornok azonnal visszautasította az ajánlatot, kijelentvén, hogy a római kérdés, nem pénz-kérdés; itt jogról, köteleességről és elvről van szó. Különben is a pápai kormány többre becsüli a szegények filléreit a királyok pénzénél.

Turin, jun. 25. A képviselőház mai ülésében Boni szélső baloldali képviselő felvilágosítást kért az olaszországi városokban folyó toborzásokról. Beszélnek, ugymond, titkos hadjáratokról, a melyekről mi semmit sem tudunk. Némelyek azt állítják, hogy a toborzás a kormány költségén foly; mások ellenben azt mondják, hogy a toborzottak számlázás-sal fognak büntettetni; mások ismét azt, hogy Mexikoba vagy az északamerikai egyesült államokba lennének szánva. E tárgyban felvilágosításra van szükség, hogy a fiatalok meg-óvassék a kelepeztől, melybe belécseshetnek. Ratazzi azt felelte, hogy ezt az interpellatiót inkább lehetett volna bárki máshoz, mint hozzá intézni. A kormány nemhogy gyámoltaná a titkos toborzásokat, sőt teljes erejével ellenük szegül s indítóinak felfedezésében fáradozik; tekintve azonban az ezen toborzások körüli eljárás, igen nehéz leend a bűnösöket kézrekeríteni. Egyébiránt a kormány bármely hadjáratit tervet meg fog tudni húsítani.

A „Sch. Corr.“ úgy értesül, hogy Labanoff herceg konstantinápolyi orosz követ meg van bízva, hogy az olasz királyságnak Oroszország részéről történt elismerését a tu-rini udvarral hivatalosan tudassa.

A „Nordd. A. Ztg.“-nak írják: Olaszországnak a sz-pétersvári kabinet által rövid időn megtörtéendő elismerése, a különben sem igen kedvező viszonyokat Bécs és Sz-Pé-tervár között még feszültebbé tette. Diplomatiái körökben állítják, hogy Oroszországot az elismerésre, különösen két ok indította. Először, mert azt hiszi, hogy Olaszország köz-benjárása által, a törökországi szláv tartományokra nagyobb befolyást gyakorolhat; s másodsor, mivel tudja, hogy ezáltal a bécsi kabinetnek kellemetlenséget okoz. Azt hiszik, hogy ez utóbbi ok volt az irányadó. Tudva van ugyanis, hogy Sándor csár nem igen nagy barátja az olasz egységnek, és Gortschakoff herceg minden, Olaszország elismerésére vonatkozó törekvése, a csár ellenszenvén szenvedett bajtörtést. Újabb időben Gortschakoff herceg a párisi szerződés, s különösen e szerződésnek, a feketetengeri hajózásra vonatkozó pontjainak revisióját hozta szívegyre. Ausztria és Angolország e revisió ellen nyilatkoztak, s a szerződés szigorú meg-

tartását követelik. Most már csak azt kell tudni, mily mélyen érzik Sz. Pétervában azon megaláztatást, melyet a párisi szerződés Oroszországnak okozott, s azonnal érthető lesz azon elkeseredés, melyet Ausztriának a szerződés fenntartására vonatkozó követelése ott előidézett. Gortschakoff herceg e hangulatot használja fel arra, hogy a czárt, Oroszország elismerésére rábírja, melyet emellen folytan bátran, Ausztria ellen tett lépéseinek tekinthetünk.

OROSZORSZÁG. Sz. Pétervár, jun. 23. Három nap óta nem volt égés. A törvényszéki nyomozás következtében kétségkívül, hogy az égések gyújtásból keletkeztek; 300 egyén van elfogva. A biztosító intézetek megtagadják a kártérítést, mivel szabályaik szerint, ha a gyújtogatás, politikai okokból történik, az olyan kárt nem tartoznak megtéríteni. — Még e folyó évi áprilisban az a hír terjedt volt el Varsóban, hogy egy magosabb rangú tiszt azért fogatott el, mivel egy hivatalos távsürgöny szövegét megváltoztatta. Most egy Pétervárt megjelent rőpirat e tárgyról következő érdekes felvilágosítást ad: Lüders tábornok ez évi apr. 8-án, mint az egy évvel az előtt Varsóban történt események évfordulati napján néptüntetésektől tartva, utasítást kért Pétervárról a távirda útján. Az udvartól ugyanazon uton az a válasz ment, hogy minden tüntetést el kell fejezve erővel fojtani, mely esetben tűz, vágó fegyvereket kell használni, szűkség esetén azonban kartácsot is. Alexandrow kapitány volt a meghitt távirdai hivatalnok, ki a hivatalos sürgönyök Lüders tábornoknak kézbesíteni szokta. A nevezett tiszt félretette az említett táviratot s egy más mutatott be Lüdersnek, melynek értelme oda ment ki, hogy lehető kimélettel kell eljárni s jelesen jóakaratu intések által hatni törekedni. Apr. 8-án után Lüders tábornok jelentette Pétervárra, hogy ünnepélyes gyászszertartások voltak, a templomok pálmá- és töviskoszorúkkal gazdagon feldíszítve, ő azonban, a kapott parancshoz képest, e tüntetések ellenébe nem lépett fel szigorú rendszabályokkal, s a nap különben nyugodtan folyt le. Az udvari párt Sz. Pétervártól bámulattal fogadta e jelentést s azt írta vissza Lüdersnek, hogy a császári parancsot félreértette. A rejtély csak hamar megoldott. Az elhívott Alexandrow kapitány minden bízás nélkül ki-mondotta, hogy a sürgöny tartalmát ő változtatta meg. „Tudja-e ön, mondák neki, hogy ön felségárulási bűnt követett el?” — „Jól tudom”, felelé Alexandrow. — „És tudja-e ön, minő büntetést várhat ezért?” — „Azt is jól tudom, hanem jobb hogy én haljak meg, mintsem ismét ezernyi ember gyilkolatát volna meg. Haditörvényszék elébe állítatva Alexandrow halálra ítéltetett. A császár megváltoztatta a halálos ítéletet élethosszig tartó kényszerű munkára a siberiai bányákban, hová az elítélt már el is szállított. Az elől említett rőpirat Alexandrowot „Oroszország disze- és büszkeségének” nevezi.

Általában a rőpiratok, felhívások és kiáltványok száma Oroszországban napról napra növekedik s tartalmuk folyvást elhatározottabb és fenyegetőbb. Egy „Az orosz igazság” című rőpirat Lengyelország függetlenségét kívánja. „A kormány, így szól többek közt, nem látja, hogy az orosz nemzet jól belátta nemcsak gyalázatát, hanem haszontalan-ságát is a velünk rokon legyél nemzet elnyomásának. A

helyett, hogy a kormány nyilatkozványokat bocsát ki a lengyelek állítólagos nyugtalanságairól, sokkal jobb lenne megkérdeznie az orosz népet, hogy ez miként gondolkodik e tárgy felől. Részünkről eskünni mernénk, hogy nincs egyetlen egy becsületes orosz, a ki későbbé hozná testvéreink és szomszédaink azon jogát, hogy saját akaratuk és saját törvényeik legyenek. A kormány nem látja, hogy a hadsereg nemsokára megszűnik vakaszközül szolgálni a lengyelek leigázására, kik szintugy mint mi, szabad hazát ohajtanak” stb.

TÖRÖKORSZÁG. Egy ragusai sürgöny jelenti jun. 27-ről: 30,000 török megtámadta a montenegrókat zarkonitzei elcsanított táborukban Bielopovliekben. A csata hat óráig folyt s a törökök megfutamlásával végződött Sputz felé. A törökök vesztesége roppant nagy; hír szerint halottaik száma 5000.

MOLDVA-OLÁHFEJDELEMSÉG. Bukarest, jun. 20. A „Wanderer”-nek írják: Catargi miniszterelnök ma este 6 órakor, midőn a kamrák üléséből eltávozott volna, saját kocsiában egy pisztolylövés által megöltetett. A tettest még nem ismerik; a tett helyén egy kilőtt pisztolyt találtak, s állítólag három lövés tetetett. A kamra ülésében éppen heves vita volt a tervezett népgyűlés ügyében, melynek Catargi határozott ellensége volt. A golyó agyát zúzta szét, s a halál rögtön volt. A meggyilkolt 55 éven felüli férfi volt; Oláhország első kapacitásainak egyikét, a mérsékelt párt pedig egy nehezen pótolható vezetőt vesztenek benne. A megindulás általános, az izgatottság folytonosan növekszik. A nép tömegesen jár az utcákon, a gyilkost keresvén. A rendőrfőnök minden csapatot fegyverbe állított, kiknek azonban alig sikerül a kitörést megakadályozni.

Az „Opin. Nation.” szerint Catargi Oroszország pártbive volt. Az 1829-ki háború valódi felszabadulási korszaka volt rá és barátaira nézve. 1848. szeptemberben örömet fejezte ki az oroszok visszatérése fölött. Nem nézte ő ezt ugyan idegen foglalás veszélyének belátása nélkül; de a forradalmi szellem iránti gyűlölet minden érzelm fölött uralkodott lelkében. A legszenvedélyesebben volt érdekelve Catargi a tulajdon kérdése iránt. Ő volt az, ki ezelőtt több évvel ezen nevezetes szavakat mondá ki: „A paraszt a mi töképeznünk!”

SZERBIA. Belgrád, jun. 26. A „M. Sajtó”-nak írják: A tanácskozások Vefik effendi s a konzulok közt megkezdődtek. Vefik engesztelékenynek mutatkozik, de még sem hiszik, hogy a viszály szépszerével bevégeződjék. Belgrád bombázatása a granicsárok közt, s a távolabbi vidéken is legnagyobb ingerültséget okozott a törökök ellen. A keresztény szerbek észébe sem jut, bár hol lakják, hogy kormányja talán a törököket pártolja. A szerb öket nemzete ellenségeinek tekinti, s azért nem csoda, hogy a granicsárok, meg más szerbek ily tényekre, haragra lobbantak a törökök ellen. Végül jelenenem kell, hogy az osztrák konzulági épületen nem létezik már lobogó. Oktáknak nem tudjuk, de ugy értesültem, hogy a konzulágból azon hír terjesztetett, mintha a konzuli helyettes meg akarta szakítani kormányunkkal a hivatalos viszonyt, azt azért vétette le. Ezzel hatni akartak talán a szerbek kedélyére, s ha lehetne, némi kedvetlenséget akarnak okozni kormányunknak; mert

alig hihető, hogy Ausztria ily válságos időben ki akarná magát zárni oly tanácskozásokból, melyek őt igen igen érdeklilik. A hírlapok által hozott azon hír, hogy 70,000 orosz áll az osztrák határon, itt előjelnek tekintetik.

AMERIKA. Uj York, jun. 18. A külföldszövetkezettek jun. 14-én megtámadták az egyesületet Richmond előtt, elrontották a táviró sodronyokat, felszedték a vasuti sineket s azzal szerencsésen visszahúzódtak. Híre jár, hogy Granadában a Mississippi mellett 65,000 külföldszövetkezett van összpontosítva. Beauregard seregének egy része közel állomásoz Columbushoz. Batonrouge közelében csata volt, melynek eredménye nincs tudva; James Island mellett is volt egy más csata bizonytalan kimenetellel. Hír szerint Fremonts hadserege a Shenandoa völgyben szűkséget szenved élelmi czikkeket dolgában; helyzete igen veszélyes. Jackson tábornok erősítést kapott. A congressusban elfogadták azon törvényjavaslatot, mely a rabszolgaságot az unio egész területén megtiltja.

Ujabbak. Berlin, jun. 29. A lengyelhatárszélről jelentik, hogy Konstantin nagy herceg jövő kedden utazik Varsóba. Lüders tábornok lövés okozta sebe miatt visszatér Sz. Pétervárra.

— Páris, jun. 29. A Mirées perben kelt ítélet megsemmisített. A mai „Moniteur” mexikói tudósítások közöl. Marquez 2000 emberrel jun. 18-án csatlakozott Lorencezhez. A mexikói előcsapat, mintegy 1500 főnyi, mely ezen hadmozdulatot gátolni akarta, csaknem egészen megsemmisített a francziák által. A „Moniteur” reméli, hogy a várt hivatalos jelentések igazolni fogják e tudósítást.

— Sz. Pétervár, jun. 28. Egy császári ukáz egyetemet rendel felállítani uj Oroszország részére. Egy másik rendelet vasutépítési engedélyt ad Sz. Pétervártól Oranienbaumig, s egész a kikötőig.

— Trebigne, jun. 30. Utóbbi csütörtökön jelentékeny összeütközés volt Kira Piardine-nál Dervis basa csapatai és a montenegrókat közt, mely az utóbbiak megveretésével végződött. Az esetek közt van a banjanii helyelőjáró is.

— Sz. Pétervár, jun. 30. Lüders a hadparancsnokságtól s helytartói állomásától felmentetvén, s szabadságidőt nyert beneinek gyógyítására. Konstantin nagy herceg az első hadtest parancsnokává nevezetett ki.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Julius 2-án: Nemzeti kölcsön 82.5. 5% Metalliques 70.75. Bank-részvény 818.—. Hitel-részvény 219.20. Váltó Londonra 127.50. Ezüst 125.—. Arany 6.9.

Junius 30-án: Urbéri kárpótási kötvény: Magyarországi 71.50. Erdélyi 70.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(629)
1338. 1862.

Hirdetmény.

Nemes Kolozsmegye ideiglenes törvényszékétől közhírré tétetik, miszerént a kolozsmegyei törvényes derékszéknél 1861-ik december 10-én, 34. sz. a. kelt végzése által Bíró Lajosnak mint Gegő József engedménységének Kabos Mihály elleni 6000 darab ezüst haszas, és járulékaiból behajtása végett, az utóbbinak Pusztaszentmihályi, és hozzá tartozó, s bíróilag 9258 ft. o. ért. becsült jözság részeinek elrendelt bírói árverése megtartására határnapokul folyó évi augusztus 25-én és sept. 25-én d. e. 9 órája ezen ideigl. törvényszék íródjában oly hozzáadással tüzetik ki, miszerént az árverési feltételek ezen törvényszék levéltárában bár ki által megtekinthetők, s hogy az irt jözság részek az első árverési határnapokon, csak is becsü áron felül, a másodikban azonban alól is a többet ígérőnek el fognak adni. Egyszersmind a jelzálogos hitelezőkhöz a p. p. r. 509 §-ában irt felhívás intéztetik.

Nemes Kolozsmegye Törvényszékének Kolozsvárt, jun. 23-án, 1862-ben tartott üléséből.

(630)
Sz. 2260. — 1862.

Haszonbér árverési hirdetmény.

A felsz. kir. főkörmányszéknek folyó évi június 12-én, 12,234 1862. sz. alatt kibocsátott rendelete által Kolozsvár sz. kir. városa községének nemes Tordamegye turi-járási-ban fekvő alsó- s felső-fülei s asszonyfalvi majorság javainak és javadalmainak jövő 1863. év április 24-től 1869-ik április 24-éig hat egymás utáni évekre engedménysztetvén újabb haszonbérbe adása, erre nézve az árverés f. é. július 15-ik napján ugy del előtti mint delutáni hivatalos órákban, Kolozsvár városszában a tanácsháznál, város gazdai hivatal szobában fog megtartatni, miről bérvágyók oly figyelmeztetéssel értesítetnek, hogy a jözságok állapotáról, melyek állanak: a) Alsó Fülen udvarház, gazdasági épületek; b) mind három helységben koresomajog; c) Asszonyfalván koresoma épület; d) az asszonyfalvi havason a Jára-patakán két kerekű lisztelő malom és koresoma épület és e) majorsági szántó, kaszáló és rét helyekből, magoknak előleges tudomást és esmeretést szerezve, a felkiáltási ár 787 ft. 50 kr. o. ért. összegnek 10%-jét felérő bánatpénz és illető közgazgatási hatóságtól politikai és erkölcsi magukviseléséről valamint a vállalatnak megfelelő anyagi tehetőségükről tanusodók bizonyítványokkal ellátva jelenjenek meg, árverés alkalmával az ellenvetéseknek hely nem adván.

A szerződés föltételeiről értesülhetni a város gazdai hivatal szobában (Kolozsvár városa Tanácsházánál) naponta a hivatalos órákban, de az árverés előtt is föllovasztatandak. Sz. kir. Kolozsvár város Tanácsa 1862-ik év június 28-án tartott üléséből.

NEU HIVATALOS.

(628)
Felső Fejérmegyében **Bürkösön** egy 102 hold területű birtok, malom és más királyi használatokkal örök áron eladó. Bővebb tudósítást vehetni Dézsén a cs. kir. Posta hivatalnál.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)